

UPA 2015/99: Angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnera pillugu Peqqussummut, Angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermut aalajangiinerit il.il. nunani tamalaani atortussanngortinnissaat pillugit inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinnissaat pillugu Peqqussummut, Kalaallit Nunaannut oqartussaassutsimut inatsisip allanngortinnissaa pillugu inatsimmut, Aappariilersarnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarnera pillugu inatsimmut, Kalaallit Nunaannut eqqartuussisarneq pillugu inatsimmut aamma Kalaallit Nunaannut pinerluttulerinermut inatsimmut, Eqqartuussisarneq pillugu inatsisip allanngortinnissaa pillugu inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinnissaa pillugu Peqqussummut, Aappariilersarneq aappariigunnaartarnerlu pillugit inatsisip allanngortinnissaa pillugu inatsimmut kiisalu inatsisinut assigiinngitsunut Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat isumaqataanissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

pillugu

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Siunnersuutip aappassaaneerneqarnerani saqqummiunneqartoq

Suliarinninnermini Inatsisinut Ataatsimiititaliap ukuninnga inuttaqarpoq:

Inatsisartunut ilaasortaq Laura Tàunâjik, Siumut, Siulittaasoq
 Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit, Siulittaasup tullia
 Inatsisartunut ilaasortaq Ineqi Kielsen, Siumut
 Inatsisartunut ilaasortaq Aaja Chemnitz Larsen, Inuit Ataqtigiit
 Inatsisartunut ilaasortaq Iddimanggiu Bianco, Inuit Ataqtigiit

1. Aallaqqaasiut

Aalajangiiffigisassatut siunnersuut makkuninnga imaqarpoq:

- (a) Angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarneranik peqqussut.
- (b) Angajoqqaatut oqartusnaanermut aalajangiinernik il.il. nunat tamalaat akornanni naammassinnineq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarneranik peqqussut.

- (c) Kalaallit Nunaannut oqartussaassutsimut inatsisip, Aappariilersarnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip, Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsisip aamma Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinneqarnerinik inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarneranik inatsit.
- (d) Eqqartuussisarnermi inatsisip allanngortinneqarneranik inatsisip, aappariilersarneq aappariigunnaartarnerlu pillugit inatsisip allanngortinneqarneranik inatsisip kiisalu inatsisit assigiinngitsut allat Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnerannik peqqussut.

(a)-mut peqqussummut imaqarniliaq missingiullu ilaatinneqarput: ilanngussaq 3 aamma 4.

(b)-mut peqqussummut imaqarniliaq missingiullu ilaatinneqarput: ilanngussaq 5 aamma 6. Haagimi isumaqatigiissut 1980-imeersoq kiisalu Europarådip isumaqatigiissutaa 1980-imeersoq aamma ilaatinneqarput, taakkuli kukkunikkut imm. 101-imut ilanngussatut akkiunneqarsimapput.

(c)-mut inatsimmut imaqarniliaq missingiullu ilaatinneqarput: ilanngussaq 1 aamma 2.

(d)-mut peqqussummut imaqarniliaq missingiullu ilaatinneqarput, kukkunikkulli imm. 100-mut ilanngussaq 1-itut aamma 2-tut akkiunneqarsimallutik.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuummi immikkoortut ataasiakkaat isumaliutissiisummi immikkoortuini ukunani sammineqassapput.

2. Angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarneranut peqqussut.

Angajoqqaatut oqartussaasuseqarneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinnissaanut Namminersorlutik Oqartussat akuersinissaanut Inatsisartut tapersiinnissaat siunnersuutip nassatarissavaa. Peqqussummut missingiutip imarisai pingaarnersiorlugit malittuani misissorneqassapput:

Meeqqat inuusuttullu 18-it inorlugit ukiullit (aappaqalersimanngikkunik) angajoqqaanit oqartussaaffigineqarput.

Angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq meeqqamik isumassuissaaq aamma meeqqap soqutigisai pisariaqartitaalu aallaavigalugit meeqqap inuttut atugai pillugit aalajangiisinnaalluni. Meeraq isumassorneqarnissamut toqqissisimanissamullu pisinnaatitaaffeqarpoq. Tamanna inuttaa ataqqillugu pissaaq aamma timaatigut pillaasoqartussaanani allatigulluunniit innarliisoqartussaanani. Taamaalilluni angajoqqaatut

akisussaaffeqarnek pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutsilerneratigut angajoqqaat meeqqaminnik timaatigut pillaasarnernik sunilluunniit atuisinnaanerat atorunnaarsinneqarpoq; tassa angajoqqaat, pinerluttulerinermi inatsisit malillugit pineqaatissiissutaasinnaangitsumik, meeqqami timaatigut pillaatitut sakkukitsumik attuisinnaatitaanerat. Pissutaasoq meeqqallu qassinik ukioqassusia apeqqutaatillugit angajoqqaat maannamut meeqqaminnik isatsinermut, nuluisigut patittaannermut, meeqqalluunniit taliatigut uluaatigulluunniit pussuineq pillugu pineqaatissinneqarsinnaasimangillat. Angajoqqaatut akisussaaneq pillugu inatsimmik aaqqissuussap nassatarisaanik meeqqamik timaatigut pillaanerit suulluunniit pinerluttulerinermi inatsit malillugu pineqaatissiinermik kinguneqartinneqarsinnaalissapput.

Meeqqap inunngornerani angajoqqaat katissimappata, imaluunniit kingusinnerusukkut aappariilersimappata, ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqarput. Ataatsimoorluni angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq ingerlaannassaaq, angajoqqaat inooqatiginnertik atorunnaarsikkaluarpassuk imaluunniit averuserpata imaluunniit avivippata. Taamaalilluni averusernermi avinnermiluunniit sorliup angajoqqaatut oqartussaassuseqarnissaa pillugu aalajangiisoqartariaqarunnaarluni.

Angajoqqaat katissimangippata, anaanaasoq kisimiilluni angajoqqaatut oqartussaassuseqarpoq, ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq pillugu isumaqatigiissuteqarsimangippata,

Angajoqqaat meeqqap inunngornerani averusersimappata, meeqqalluunniit inunngunnginnerani qaammatini kingullerni qulini katissimanikuuppata inooqatigiissimappataluunniit malittarisassat immikkut ittut atuupput.

Angajoqqaat isumaqatigiissuteqarsinnaapput ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqassallutik, angajoqqaallu ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqartut, inooqatigiinngitsulli, isumaqatigiissinnaapput arlartik ataaseq kisimiilluni angajoqqaatut oqartussaassuseqassasoq. Kiisalu angajoqqaat isumaqatigiissuteqarsinnaallutik angajoqqaatut oqartussaassuseq angajoqqaap aappaaniit allamut nuunneqassasoq.

Angajoqqaat, ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqartut, inooqatigiinngitsulli, angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq pillugu isumaqatigiinngippata, eqqartuussivik aalajangiissaaq ataatsimoorluni angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq ingerlaannassanersoq, imaluunniit taakku arlaat kisimiillu angajoqqaatut oqartussaassuseqassanersoq. Meeqqamut pitsaanerpaamik meeqqap atugai pillugit angajoqqaat suleqatigiissinnaangitsut isumaqartoqarpat aatsaat ataatsimoorluni angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq eqqartuussivimmit atorunnaarsinneqarsinnaavoq.

Angajoqqaamit angajoqqaatut oqartussaassuseqanngitsumiit noqqaasoqarneratigut eqqartuussivik aalajangersinnaavoq ataatsimoorluni angajoqqaatut oqartussaassuseqartoqassasoq, imaluunniit angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq angajoqqaamut tassunga nuuneqassasoq aalajangersinnaallugu.

Angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq isumaqatigiissuteqarnikkut angajoqqaajunngitsunut allanut nuuneqarsinnaavoq.

Angajoqqaat ataatsimoorullugu angajoqqaatut oqartussaassuseqarpata, meeqqallu atugai pillugit pingaarutilinnik aalajangiisoqassatillugu angajoqqaat isumaqatigiinnerat piunasaqaataavoq. Angajoqqaarli meeqqap najugaqarfia meeqqap ulluinnarni inuunerani pissutsit pingaarutillit pillugit aalajangiisinnaavoq, tassani aamma nunap immikkoortuani sorlermi meeqqap najugaqarnissaa pillugu.

Angajoqqaat ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqarpata, meerarli taakku arlaani sumi najugassanersoq isumaqatigiissinnaanngippata, tamanna eqqartuussivimmit aalajangerneqassaaq. Meeraq angajoqqaamini ataatsimi, nunani allani imaluunniit Danmarkimi imaluunniit Savalimmiuni najuaqartumi imaluunniit najugaqarnissamik kissaateqartumi najugaqarnissaa pillugu aalajangiineq eqqartuussivimmit aalajangerneqarsinnaavoq.

Angajoqqaq, nammineq imaluunniit meeqqap najugaqarfianik allannortitserusuttoq nuunnissaq sioqqullugu kingusinnerpaamik sapaatit akunneri arfinillit sioqqullugit tamanna pillugu angajoqqaap aappaa nalunaarfigissavaa.

Meeraq angajoqqaaminik najugaqarfiginngisaminik najorteqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq. Meeqqap angajoqqaaminik najugaqarfiginngisaminik najorteqarnissaminut periarfissinneqarnissaa angajoqqaat ataatsimoorlutik akisussaaffigaat. Tamanna aamma najorteqarnissamut atatillugu meeqqap angallanneqarneranut atatillugu. Pisunili immikkut ittuni angallassineq pillugu angajoqqaat akisussaafiisa agguataarneqarnerat pillugu eqqartuussivik aalajangersaasinnaavoq (tassani aamma angallassinermi aningaasartuutaasut pillugit).

Meeraq meeravissiaappat pisuni immikkorluinnaq ittuni meeqqap ilaqtavimminik najorteqarnissaanik allatulluunniit attaveqarnissaanik eqqartuussivik aalajangersaasinnaavoq, taakku tamatuminna qinnuteqarpata. Tamannali aatsaat meeraq meeravissiannunginnermini ilaqtaminik taakkuninnga najuisarsimappat allatulluunniit attaveqartarsimappat.

Peqqussummut missingiut tamatuma saniatigut aalajangersakkamik immikkut ittumik, ”meeqqamik tunissutitut” meeravissartaartitsisarnermut tunngassuteqartumik, imaqarpoq (§ 20a, imm. 2). (Ilaqutariit iluanni aappariinnut namminneq meerartaarsinnaanngitsunut meeqqanik inoorlaanik tunniussisarneq Kalaallit Nunaanni ileqqorineqarsimavoq. Meeqqat taakku ”tunissutitut meeqqanik” taaneqartarput. ”Meeqqap tunissutip” alliarturnermini ileqqusoq malillugu angajoqqaavimminut ilaqtutaminullu attaveqartarpoq, tassani aamma angajoqqaavimmi meerarisinnaasaannut allanut).

Meeravissartaartup meeqqallu taassumaluunniit angajoqqavisa akornanni immikkut ittumik attuumassuteqartoqartillugu, pisuni immikkut ittuni meeqqap ilaqtaviisa qinnuteqarsimanerini, malittarisassaq taanna immikkut ittoq tunngavigalugu taakkuninnga najorteqarnissaq allatulluunniit attaveqarnissaq pillugu aalajangersaasoqarsinnaavoq (assersuutigalugu oqarasuaatikkut atassuteqarnikkut).

Meeqqamik najorteqarnerup annertussusia ingerlanneqarneralu pillugu isumaqatigiinngitsoqarpat, noqqaasoqarneratigut tamanna pillugu eqqartuussivik aalajangiinnaavoq. Meeqqap atugaanik aalajangersimasunik nalilersuineq aallaavigalugu meeqqamik najorteqartarneq aalajangersarneqassaaq, tassunga ilanngullugit meeqqap ukiui ineriartorneralu, meeqqap najorteqarnermut isumaa kiisalu angajoqqaap najorteqarfiusup meeqqallu manna tikillugu atassuteqarnerat.

Meeqqamik najorteqarnerup aalajangersarnissaa eqqartuussiviup itigartissinnaavaa aamma meeqqamik najorteqarneq pillugu aalajangiineq isumaqatigiissulluunniit allannortissinnaallugu atorunnaarsissinnaallugulu.

Meeqqamik najorteqarnissamik itigartitsineq nalinginnaasumik pisarpoq angajoqqaat najorteqarfiusut meeqqamik persuttaasimappata imaluunniit allatigut killissamik qaangiisimappata, angajoqqaat akornanni annertuumik akerleriiffiusumik, imaluunniit angajoqqaat najorteqarfiusut atornerluinermik ajornartorsiuteqarpata imaluunniit tarnikkut ajornartorsiuteqarpata. Pingaartumik meeqqamik najorteqarnissamik itigartitsineq imaluunniit atorunnaarsitsineq pillugu aalajangiinernut atugassamik meeqqamik paasisimasaqartumik misissuisoqartitsinissaq tulluarsinnaavoq.

Immikkut pisuni meeqqamik allatigut atassuteqarnissaq pillugu eqqartuussivik aalajangersaasinnaavoq soorlu oqarasuaatikkut oqaloqatigiinnikkut, allaqatigiinnikkut, e-mailikkut assigisaatigulluunniit.

Angajoqqaq, meeqqamut angajoqqaatut oqartussaassuseqanngitsoq, aallaavittut meeqqap atugai pillugit atuarfimmit, meeqqerivinnit, isumaginnittoqarfimmit peqqinnissaqarfimmit il.il. ilisimatinneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarpoq.

Paasitinneqarnissamut pisinnaatitaaffeqartoqaraluarpalluunniit paasissutissat angajoqqaatut oqartussaassusermut tunngasut isertuussat tunniunneqaqqusaanngillat.

Angajoqqaatut oqartussaassuseq, najorteqarneq meeqqallu najugaa il.il. pillugit suliat ingerlanneqarneranni tamakku pillugit eqqartuussivik utaqqiisaasumik aalajangiisinaavoq. Utaqqiisaasumik aalajangiineq inaarutaasumik isumaqatigiissuteqarnissap imaluunniit aalajangiinissap tungaanut atuutissaq.

Angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq, meeqqap najugaa imaluunniit meeqqamik najorteqarneq pillugu isumaqatigiinngitsoqartillugu eqqartuussivik aamma Naalagaaffiup Sinnissaa angajoqqaanut meeqqanut meeqqanik paasisimalimmik siunnersuisoqarnissaanik imaluunniit akerleriinnermi isumaqatigiissitsiniartoqarnissaanik neqerooruteqarsinnaapput, aamma meeqqanik paasisimasallit misissuinerannik il.il. aallartitsisinaallutik.

Peqqussummut missingiut tassuunakkut danskit aqqissuussaannit, pinngitsoorani meeqqanik ilisimasalinnit siunnersorneqarnissamik neqeroortussaataaffiusumit isumaqatigiinngittoqarneraniluunniit isumaqatigiissaariniartussaataaffiusumit, allaaneruvoq. Paasissutissiissutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni piginnaasatigut pisariaqartutigut amigaateqarnermik assigiinngissut pissuteqartoq – allatut oqaatigalugu sammisanut taaneqartunut tunngatillugu inuit naammattumik piginnaasallit naammattumik amerlassuseqanngillat.

Tamanna pissutigalugu peqqussummut missingiut, angajoqqaap meeqqap najugaata najorteqarnissaq pillugu angajoqqaap aappaanik ataatsimiissuteqarnissamut qaaqqusinissamut qinnuteqarsinnaaneranut malittarisassartaqanngilaq, soorlutaaq angajoqqaatut oqartussaaneq, meeqqap najugaa, najorteqartarnerluunniit pillugit angajoqqaat ataatsimiigiaqquneqarnissaat pillugu meeqqap qinnuteqarsinnaaneranut malittarisassaqanngitsoq. Taamaalilluni taakkunuunatigut aamma peqqussummut missingiut danskit aqqissuussaannit allaaneruvoq.

Angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq, meeqqap najugaa imaluunniit meeqqamik najorteqarneq pillugu suliap ingerlanerani meeraq ilanngutitinneqassaaq (qassinik ukioqarnera apeqqutaatinnagu), taamaalilluni taassuma isiginninnera immaqalu isumaa oqaatigineqarluni. Tamanna pisinnaavoq meeqqamik oqaloqateqarnikkut, meeqqanik paasisimasaqartut misissuineratigut allatigulluunniit meeqqap isiginninneranik erseqqissaasumik. Tamannali meeqqamut ajoqutaasinnaasutut isumaqarfigineqarpat, imaluunniit suliap qanoq ittuunera malillugu pisariaqanngitsutut isigineqarpat meeraq ilanngutitinneqassanngilaq.

Meeqqap aallaavittut ilanngutitinneqartussaataitanera maannamut aqqaneq marluk inorlugit ukiulinnut atuutsinneqarsimannilaq, soorlutaaq taamaallaat sulianut angajoqqaatut oqartussaaneqarnermut najorteqartarnermullu tunngasunut (meeqqap najugaanut

tunngasunuunngitsoq) taamaallaat atuussimasoq. Taamaalilluni meeqqap ilanngutitinneqartussaataitana angajoqqaatut akisussaaneq pillugu peqqussutikkut annertusineqarpoq.

Peqqussut ulloq 1. januar 2015 atortuulissaaq (aalajangersagaq ataaseq minillugu). Peqqussut meeqqanut peqqussutip atortuulerner sioqqullugu inunngorsimasunut kiisalu sulianut angajoqqaatut oqartussaassutsimut najorteqarnermullu tunngassutilinnut aamma atuutissaaq (aalajangersakkat marluk minillugit).

3. Angajoqqaatut oqartussaassuseqarnek pillugu aalajangiinerit il.il. pillugit nunat tamalaat akornanni naammassinninnermut inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarneranut peqqussut.

Angajoqqaatut akisussaassuseqarnek pillugu aalajangiinerit il.il. pillugit nunat tamalaat akornanni naammassinninnermut inatsimmut peqqussummik Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaannut atortuulersitsinerannut Inatsisartut tapersiinerat siunnersuutip nassatarissavaa. Haagimi isumaqatigiissut 1980-imeersoq aamma Europarådskommisionip isumaqatigiissutaa 1980-imeersoq inatsisip naammassivaa. Inatsisartut inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaanut tapersiinnermikkut, Danmarkillu Kalaallit Nunaannut tunngatillugu nunap immikkoortuani nangaassutigisaminik tunuartitsineratigut, Haagimi isumaqatigiissummut 1980-imeersumut Europarådillu isumaqatigiissutaanut 1980-imeersumut Kalaallit Nunaata ilaatilerneqarnissaanut Inatsisartut tapersiissapput.

3. 1. Haagimi isumaqatigiissut 1980-imeersoq Europarådillu isumaqatigiissutaa 1980-imeersoq

70-ikkut qiteqqunneranni Europarådemi Haagimilu Nunani Tamalaani Inuinnartut Pisinnaatitaaffiit pillugit Ataatsimeersuarnermi meeqqanik aallarussisarnerup akiorneqarnissaa siunertaralugu nunat akornanni suleqatigiinneq aallarnisarniarlugu sulineq aallartippoq. 1980-imi taakku marluk sammisaq pillugu tamarmik immikkut isumaqatigiissuteqarnerisigut suliaq taanna naammassineqarpoq. Angajoqqaatut oqartussaassuseq pillugu akuersineq aamma aalajangiinernik naammassinnineq pillugu isumaqatigiissummik Europaråde ulloq 20. maj 1980 akuersissuteqarpoq. (Europamiut isumaqatigiissutaat), Nunani tamalaani meeqqanik aallarussisarnerit pillugit inuinnartut pisinnaatitaaffiit pillugit eqqartuussisarnermi isiginneriaatsit pillugit isumaqatigiissut Haagimi ulloq 25. oktober 1980 akuersissutigineqarpoq (Haagimi isumaqatigiissut).

3.1.1. Haagimi isumaqatigiissut

Haagimi isumaqatigiissummi meeqqanut 16-it inorlugit tunngassuteqartumi tunngavik pingaarneq tassaavoq, meeraq inatsisunik unioqqutitsisumik nunami allami aallarussaqqasoq (tigummisaasorluunniit) nunamut aallarunneqarfianut utertinneqassasoq, taamaalilluni angajoqqaatut oqartussaassuseq pillugu meeqqamillu najorteqartarnissamut isumaqatigiinngissutit piusinnaasut nunami meeqqap aallarunneqarfiani inaarutaasumik aalajangiivigineqarsinnaaqullugit. Angajoqqaatut oqartussaasup pisinnaatitaaffii unioqqutillugit meeraq aallarunneqarsimaguni tigummineqaruniluunniit isumaqatigiisut malillugu utertinneqassaaq (tamanna meeqqap aallarunneqarnera tigummineqalernaluunniit sioqqullugu pisinnaatitaaffiit taakku maleruarneqarsimappata).

Meeqqamilli qajaginninnissaq eqqarsaatigalugu assigiinngitsunik erseqqinnerusumik killiliiviusunik aappaatigooqarpoq, sukumiisumik nalilersuinerup kingorna nalilerneqarpat utertitsineq taassuma qajagineqarnissaanut akerliusoq, imaluunniit utertitsineq kiffaangissuseqarnikkut inuttullu pisinnaatitaaffisigut tunngaviusumik illersugaanermut akerliusoq paasineqarpat utertitsinissaq itigartitsissutigineqarsinnaavoq.

Isumaqatigiisut naalagaaffinni isumaqatigiissummut akuersisimasuni, isumaqatigiisullu malillugu Danmarkip suleqatigisaani taamaallaat sunniuteqarpoq. Isumaqatigiisut Danmarkimit meeqqamik nunamut allamut isumaqatigiissummut peqataasumut aallarussinernut nunamilluunniit allamit isumaqatigiissummut akuersisimasumit Danmarkimut aallarussinermut atuuppoq.

Isumaqatigiissummut imaqarniliami UPA 2015/101-imut ilanngussaq 3-tut akkiunneqarsimasumi isumaqatigiisutip imai pillugit erseqqinnerusumik nassuiaasoqarpoq.

Isumaqatigiisutip danskisuunngortinneqarnera isumaliutissiisummut uunga ilanngussatut ikkunneqarpoq.

3.1.2. Europarådip isumaqatigiisutaa

Europarådip isumaqatigiisutaata, Haagimi isumaqatigiisutitulli meeqqanut 16-it inorlugit ukiulinnut tunngassuteqartup, angajoqqaatut oqartussaassuseq attaveqarsinnaanerlu pillugit nunami allami eqqartuussivikkut aalajangiisoqarsinnaanera naammassinnissinnaanerlu malittarisassiuuppai. Tamanna pillugu naalagaaffimmi ataatsimi aalajangiinerit naalagaaffinnit allanit isumaqatigiissummut peqataasunit akuerineqarsinnaaneri tunngaviusumik malittarisassaavoq, aalajangiinerillu pineqartut naalagaaffinni taakkunani, naalagaaffik aalajangiisoq assigalugu, naammassineqarsinnaaneri. Naammassinninnissamulli itigartitsinissamut, ilaatigut meeqqamut pitsaanerpaajusussaq eqqarsaatigalugu ilusilerineqarsimasunik, arlalinnik tunngavissaqarpoq.

Angajoqqaatut oqartussaassuseq attaveqarsinnaanerluunniit pillugu aalajangiineq, inatsisinik unioqutitsisumik aallarussisoqarsimanera / tigumminnittoqarneraluunniit apeqqutaatinnagu, nunamit allamit akuerineqarsinnaavoq naammassineqarsinnaallunilu.

Aamma pisuni angajoqqaatut oqartussaassuseq pillugu naammassineqarsinnaasumik aalajangiisoqarsimatinnagu (tamanna pingaartumik pisuni angajoqqaatut oqartussaassutsip inatsisitigut aalajangersarneqarnerani), angajoqqaatut oqartussaasup meeqqamik utertitsiniarluni Europarådip isumaqatigiissutaa atorsinnaavaa, kisianni aatsaat meeraq inatsisinik unioqutitsisumik nunamut allamut aallarunneqarsimappat (tigummineqarpalluunniit).

Isumaqatigiissut naalagaaffinni isumaqatigiissummut akuersisimasuni, isumaqatigiissullu malillugu Danmarkip suleqatigisaani taamaallaat sunniuteqarpoq. Isumaqatigiissut Danmarkimit meeqqamik nunamut allamut isumaqatigiissummut peqataasumut aallarussinernut nunamilluunniit allamit isumaqatigiissummut akuersisimasumit Danmarkimut aallarussinernut atuuppoq.

Isumaqatigiissummut imaqarniliani UPA 2015/101-imut ilanngussaq 5-itut akkiunneqarsimasumi isumaqatigiissutip imai pillugit erseqqinnerusumik nassuiaasoqarpoq.

Isumaqatigiissutip danskisuuunngortinneqarnera isumaliutissiisummut uunga ilanngussatut ikkunneqarpoq.

3.2. Angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermut aalajangiinernik il.il. nunat tamalaat akornanni naammassinnineq pillugu inatsit.

Oqaatigineqartutut angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermut aalajangiinernik il.il. nunat tamalaat akornanni naammassinnineq pillugu inatsisip Haagimi isumaqatigiissut Europarådillu isumaqatigiissutaa naammassivai.

Inuit nunani tamalaani akulerukkaluttuinnarnerisa nunanilu assigiinngitsuneersut aappariit amerleriarnerisa nassataanik meeqqamik aallarussisarnerit ukiuni kingullerni malunnaatilimmik amerleriaateqarsimapput; tassa meeqqat inatsisinik unioqutitsisumik nunamit anninneqartarneri inatsisinilluunniit unioqutitsisumik nunami allami tigummineqartarneri. Angajoqqaap meeqqamut oqartussaassuseqanngitsup angajoqqaap angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq akuersisinnagu meeraq nunamiit aallarukkaangagu pisut taamaattut nalaanneqakkajunnerupput. Naak meeqqamik aallaqateqarnek inatsisinik unioqutitsinerunngikkaluortoq, kingusinnerusukkut meeqqamik inatsisinik unioqutitsilluni tigumminnitsuunngorsinnaavoq. Tamanna assersuutigalugu pisinnaavoq angajoqqaap angajoqqaatut oqartussaassuseqanngitsup angajoqqaamut angajoqqaatut

oqartussaassuseqartumut isumaqatigiissuteqarluni nunami allami meeqqamik najorteqarnernerani, najorteqarnerullu naanerani meeqqamik utertitsinnginnerani.

Ingammik pisut taamaattut inatsimmik anguniarneqarput. Pisulli allat aamma inatsisip iluaniipput, meeqqamik aallarussisoq angajoqqaajunngippat assersuutigaluguli aanaappat /aataappat allaluunniit qanittumik ilaqutaasoq. Pisut meeqqamik inummit takornartamit nunamut allamut aallarussisoqarfiusut aamma inatsisip ataaniipput.

Inatsit Kalaallit Nunaanni peqqussutitut sulianut nunani allani, Europarådip 1980-imi isumaqatigiissutaa malillugu Danmarkimik suleqatigineqartuni, angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq pillugu, meeqqap najugaa pillugu kiisalu najorteqarnermut tunngassutilimmik aalajangiinernut Kalaallit Nunaata akuersineranut naammassinninneranullu atorneqartassaaq.

Inatsit tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni peqqussutitut, sulianut meeqqat inatsisinik unioqquutitsisumik Kalaallit Nunaannut aallarunneqarsimasut Inatsisinilluunniit unioqquutitsisumik tigummineqartut utertinneqarnerannut tunngassuteqartunut atorneqartassaaq, meeraq aallarussinerup tigummininnerulluunniit siornatigut naalagaaffimmi allami, Haagimi isumaqatigiissut 1980-imeersoq malillugu Danmarkimik suleqatigineqartumi najugaqarsimappat.

Kiisalu inatsisip Kalaallit Nunaanni peqqussutitut meeqqat Kalaallit Nunaanniit nunamut allamut aallarunneqarsimasut qanoq pineqarnissaat pillugu malittarisassat aalajajngersarpai, tassani ilaatigut aamma angajoqqaap angajoqqaatup oqartussaassuseqartup eqqartuussisutigoortitsinermi ikiorneqarnissamut periarfissai pillugit malittarisassat.

Peqqussummi § 3, malillugu qitiusumik oqartussaasumik, pingaarnertut saaffiginnissutinik isumaqatigiissutinut taakkununnga marlunnut tunngassutilinnik ingerlatitseqqiinemik suliaqartussamik tikkuasoqassaaq, tassani aamma nunanit allanit eqqartuussivimmut pisortamulluunniit suliamik tigumminnittumut saaffiginnissutinik nassiussuinemik. Danmarkimi isumaqatigiissutip atortinneqarneranut qitiusumik oqartussaasutut Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold toqqarneqarsimavoq, ministeriaqarfillu taanna aamma Kalaallit Nunaannut qitiusumik oqartussaasutut toqqarneqarnissaa ilimagineqarpoq.

4. Kalaallit Nunaanni angajoqqaatut oqartussaassuseq pillugu inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsit, Aapparilersarnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip, Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermut inatsisip kiisalu Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermut inatsisip allanngortinneqarnerat pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnerat pillugu inatsit.

4.1. Namminersorsinnaanermik inatsisip allanngortinnera

Namminersorsinnaanermik inatsisip Kalaallit Nunaannut atuuttortaata arlalitsigut allannguuteqarneranik inatsit nassataqassaaq. Namminersorsinnaanermik inatsimmi angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq, meeqqamik najorteqarsinnaatitaaneq". il.il. pillugit aalajangersakkat atorunnaarsinneqassapput. Taamatuttaaq meeqqat suliffimmut isumaqatigiissuteqarsinnaanerannut il.il aalajangersakkat kiisalu angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq, meeqqamik najorteqarsinnaatitaaneq il.il. pillugu eqqartuussiviit suliaqarsinnaanerannut aalajangersakkat. Tamatuma saniatigut inatsimmi aalajangersagaq danskit inatsisaasa nunallu allat inatsisaasa akornanni pissutsit pillugit naalagaaffinnik allanik isumaqatigiissusiorsinnaanermut naalakkersuisunik piginnaatitaaffiliisoq allanngortinneqassaaq (tassani aamma malittarisassanut Kalaallit Nunaannut atuuttunut tunngatillugu), taamaalilluni angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq aamma meeqqamik najorteqarsinnaatitaaneq tassunga ilaajunnaartinneqarlutik.

Angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermut inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnissaanut peqqussummut siunnersuut pissutsit taakku pillugit aalajangersagaqarneranik allannguutit taakku nassatarineqarput.

4.2. Aappariinnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip allanngortinneqarnera

Aappariinnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip Kalaallit Nunaannut atuuttortaani aalajangersakkamik nutaamik ikkussisoqarneranik inatsit nassataqassaaq.

Allannguinnermut tunngaviuvoq" Aappariilersarneq aappariigunnaartarnerlu pillugit inatsisip allannguutaa pillugu inatsisip, aappariinnerup inatsisitigut sunniuteqartarnera pillugu inatsisip aamma eqqartuussisarnermi inatsisip aamma nalunaarsukkamik inooqatigiinneq pillugu inatsisip atorunnaarsinneqarneranik inatsisip ilaata Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarneranik peqqussut" malillugu inuit marluk suaassuseqatigiit aappariilersinnaanerit periarfissaalissamat atatillugulu nalunaarsukkamik inooqatigiinneq pillugu inatsit atorunnaarsinneqarluni.

Nalunaarsukkamik inooqatigiinneq pillugu inatsisip maannamut Kalaallit Nunaannut atuuttortaa, nunani tamalaani isumaqatigiissutini aalajangersakkat, isumaqatigiissummut peqataasut tassunga tapersersuinngippata, nalunaarsukkamik inooqatigiilernermit atuutinnginneranut aalajangersakkamik imaqarpoq. Aalajangersakkap tamatuma saniatigut inatsimmi aalajangersakkat, aappaasup suaassusianik aalajangerneqartumik aappariilernermit peqataasup aappaa pillugu immikkut maleruagassanik imaqartut, inuit marluk nalunaarsukkamik inooqatigiilernermit atorneqannginnissaannut aalajangersaavoq.

Inatsisip allannguutissaatut suinnersuutigineqartup nassatarissavaa, inuit marluk suaassuseqatigiit aappariilersarnerannut tunngatillugu aalajangersagaq taamaattoq, aappariilersarnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip ilaanut Kalaallit Nunaannut atuuttumut ikkussisoqarnera.

4.3. Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsimmik allanngineq

Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsimmik allannguinernik arlalinnik inatsit nassataqassaaq.

Meeqqamut akilersuutit eqqartuussisarnermi inatsimmi atuuttumi § 279 malillugu aalajangersagaapput, taanna malillugu meeqqamut akilersuutissat eqqartuussivimmit aalajangersarneqartassapput averusernissamik imaluunniit avinnissamik eqqartuussummut atatillugu imaluunniit angajoqqaat inooqatigiikkunnaarneranni sorliup meeqqanut angajoqqaatut oqartussaassuseqartinneqarnissaanik aalajangiinermut atatillugu tamanna pissagaangat. Pisuni allani meeqqamut akilersuutissat eqqartuussisumit aalajangerneqartassapput.

Eqqartuussisarnermi inatsimmi § 216, nr. 3 malillugu Kalaallit Nunaanni ilaatigut angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq pillugu suliat akitsuuserneqanngillat. Taamatuttaaq angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermut qitornamillu najorteqarsinnaatitaanermut tunngassutilimmik arsaarinnissuteqarnermik suliat pillugit eqqartuussisarnermi inatsimmi atuuttumi § 723 nr. 6, aalajangersaavoq.

Inatsimmi § 279-ip aamma § 723, imm. 6-ip allanngortinneqarnerannik inatsisip allannguutissaatut siunnersuutigineqartup nassatarissavaa, taamaalillutik aalajangersakkat siunnessami sulianut angajoqqaatut oqartussaassutsimut najorteqartarnermullu tunngassuteqartunut taamaallaat attuumassuteqarunnaarlutik aammattaarli meeqqap najugaanut tunngassuteqalerlutik.

Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsisip kapitali 27-iani ilaatigut sulianik angajoqqaatut oqartussaassutsimut najorteqartarnermullu tunngassuteqartunik Kalaallit Nunaanni eqqartuussivinni suliaqartarnermi aalajangersakkanik arlalinnik allanngortitsinissaq inatsisip allannguutissaatut siunnersuutip nassatarissavaa, taamaalillutik malittarisassat taakku sulianut angajoqqaatut oqartussaassutsimut najorteqartarnermullu tunngassuteqartunut taamaallaat atuukkunnaarlutik aammattaarli sulianut allatigut atassuteqarnermut imaluunniit nunanut allanut angalanissamut akuersinermut tunngassuteqartunut atuutilerlutik.

Tamatuma saniatigut angajoqqaatut oqartussaaneq il.il. pillugit suliaassanngortitsinerit meeqqap najugaani eqqartuussiveqarfimmi aallaavittut suliaassanngortinneqartussaaneeri inatsisip allannguutissaatut siunnersuutigineqartup nassatarissavaa.

Angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu aaqqissuussamut missingiut meeqqap angajoqqaarinngisaanik allanik najorteqarsinnaaneq pillugu aalajangersaasinnaanermut periarfissiivoq. Pinngitsaaliissummik naammassinnittarnermut tunngatillugu siunnersuutigineqarpoq taamatut najorteqarneq pinngitsaaliinikkut akiliisitsinerit atornerisigut naammassiniarneqassasoq (tassa pinngitsaaliissummik naammassineqarluni), pissaanermik atuinikkuunngitsoq.

Peqatigisaanillu inatsisip allannguutissaatut siunnersuutigineqartup nassatarissavaa Meeqqap Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaat 20. november 1989-imeersoq (Meeqqat pillugit isumaqatigiissut), ulloq 11. maj 1993-imi sunniuteqalersumik Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqartoq naapertorlugu angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq il.il. pillugit aalajangiinerup imaluunniit isumaqatigiissutip pinngitsaaliinikkut naammassiniarneqarnera pillugu suliamut atatillugu meeqqap isummaminik oqaaseqarsinnaanera Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsimmit erseqqissumik takuneqarsinnaalissasoq. Aalajangersakkap siunnersuutigineqartup, Danmarkimi eqqartuussisarnermik inatsimmi § 537, imm. 2, oqaaseqatigiinnut siullernut aappaanullu naapertuuttup kingunerisaanik meeraq pisariaqartunik ukiulik perorsimasorlu, oqaloqateqarnermi nammineq isummaminik oqaaseqarnissaminik periarfissaqassasoq, tamanna meeqqamut ajoqusiinngippat. Meeraq oqaloqatigineqarpat meeqqamik paasisimasalik imaluunniit kommunimut sinniisoq peqataassaaq. Eqqartuussummik naammassisitsiniaasartooq aalajangiisinnavaoq angajoqqaatut ataaseq marluullutilluunniit oqaloqateqarnermi najuussinnaanngitsut, aamma eqqartuussummik naammassisitsiniaasartooq, suliami aalajangiisoqarnissaa sioqqullugu, oqaloqateqarnerup imarisaanik angajoqqaanut ilisimatitsissaaq, tamanna mianersuutassanut ilaatitsinnginnermut pissutaasunut akerliunngippat.

Kiisalu siunnersuutigineqarpoq pinngitsaaliinikkut naammassinninniaanerit pillugit Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermik inatsimmi aalajangersakkat allanngortinneqassasut, taamaalilluni maleruagassat siunissami aamma meeqqap najugaa pillugu aalajangiinernut isumaqatigiissutinullu atuutilerlutik.

4.4. Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinneqarnera
Pinerluttulerinermi inatsimmi § 76 Angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermik sumiginnaasarnermut tunngassuteqarpoq:

§ 76. Angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermik sumiginnaasutut eqqartuunneqassaaq kinaluunniit angajoqqaat imaluunniit allap susassaqtartup inummut 18-it inorlugit ukioqartumut oqartussaanerannik isumaginnittussaanerannilluunniit sumiginnaatitsisoq, imaluunniit pineqartup oqartussaaneramik isumaginninnermilluunniit taamaattumik sumiginnaaneranut ikiuisoq.

Aalajangersagaq malillugu meeqqamut taamatut oqartussaassuseqanngitsut angajoqqaat allaluunniit oqartussaassusianik imaluunniit isumassuinerannik sumiginnaaneq pinerluuteqarneruvoq.

Sumiginnaaneq meeqqap angajoqqaavisa arlaannit pippat aalajangersagaq taamaalilluni taamaallaat atuussinnaavoq angajoqqaap aappaa kisimiilluni angajoqqaatut oqartussaassuseqarpat,

Akerlianilli aalajangersagaq meeqqap angajoqqaavinut atorneqassanngilaq, taakku ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqarpata, aamma angajoqqaatut oqartussaassuseqarnek pillugu angajoqqaat isumaqatigiissimannippata.

Angajoqqaatut oqartussaassuseqarnermik sumiginnaaneq assersuutigalugu pisinnaavoq meeraq angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq akuersiteqqaarnagu manna tikillugu najugaqarfigisaaniit nuutsinneqarpat imaluunniit peerneqarpat, imaluunniit meeraq piffissamut isumaqatigiissutaasimasut utertinneqanngippat. Tamanna atuuppoq meeraq namminerisaminit imaluunniit namminerinngisaminik oqartussaasumit taassuminnga sumiginnaanera apeqqutaatinnagu.

Danmarkimi pinerluttulerinermi inatsit § 215, imm. 1-imi aalajangersagaqarpoq Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsimmi § 76-imut assingusumik. Tamatuma saniatigut Danmarkimi pinerluttulerinermi inatsimmi § 215, imm. 2 inatsisit unioqqullugit meeqqamik nunamiit annisisoq pinerluuteqarpoq.

Angajoqqaat akisussaanerannik inatsisip Kalaallit Nunaanut atuutilersinneratigut ataatsimoorluni angajoqqaatut oqartussaassuseqarnek pillugu inatsimmi § 3-mi maleruagassat siunissami aamma Kalaallit Nunaannit atorneqarsinnaapput tamatuma ilaatigut kinguneraa angajoqqaat ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqarpata aamma angajoqqaatut oqartussaassuseqarnek pillugu isumaqatigiinnippata meeqqap nunamik qimatsinissaanut marluullutik akuersissapput, tassunga ilanngullugu Danmarkimut imaluunniit Savalimmiunut aallarnek, meeqqap nunani allani, Danmarkimi imaluunniit Savalimmiuni najugaqarnissaa imaluunniit angalanissaa pillugu isumaqatigiissut pigineqanngippat. Aamma meeqqap nunani

allaniinnera, Damarkimiinnera imaluunniit Savalimmiuniinnera isumaqatigiissutaasoq, naatsorsuutigisaasoq imaluunniit aalajangerneqarsimasooq qaangerlugu sivitsorneqarnissaanut akuersissut pigineqassaaq.

Meeqqap nunamik qimatsisinnaaneranut angajoqqaap aappaanit akuersissummik pissarsiniarnissaanut pisussaaffimmik angajoqqaap unioqqutitsinera, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaanniit Danmarkimut imaluunniit Savalimmiunut aallarnera, pinerluttulerinermi inatsimmi § 76-mi aalajangersagaq malillugu pinerluttuliornerunngilaq, tassa aalajangersagaq taanna qulaani taaneqartutut angajoqqaanut angajoqqaatut oqartussaassuseqartunut atorneqanngimmat.

Pinerluttulerinermi inatsimmi allannguutissatut siunnersuutigineqartup nassatarissavaa, meeqqamik inatsinik unioqqutitsilluni naalagaaffimmiit annissineq pinerluttuliornerusooq pillugu aalajangersakkamik nutaamik ikkussisoqassasoq.

Aalajangersagaq siunnersuutigineqartoq malillugu, angajoqqaat ataatsimoorlutik angajoqqaatut oqartussaassuseqartut aamma angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq pillugu isumaqatigiinngippata, angajoqqaap aappaa taamaaliornissamut akuerineqarsimanani, imaluunniit meeraq nunani allani najugaqarsinnaasoq imaluunniit nunanut allanut angalasinnaasoq pillugu aalajangiisoqarsimatillugu, angajoqqaq meeraq ilagalugu nunanut allanukarpat pinerluttuliornerussasoq. Nunani allani sivikitsumik feeriarneq aamma aalajangersakkamut ilaatinneqassaaq. Akerlianilli angajoqqaq, angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq, meeqqani ilagalugu Danmarkimukarpat imaluunniit Savalimmiunukarpat tamanna pinerluttuliornerussanngilaq.

Aalajangersakkamut siunnersuutigineqartumut ilaassanngilaq angajoqqaq, angajoqqaatut oqartussaassuseqartoq, isumaqatigiissutaasoq, naatsorsuutigisaq imaluunniit aalajangersagaq qaangerlugu meeqqap nunami allamiinnerminik sivitsuineq. Danmarkimi pillaaarnermi inatsimmi § 215, imm. 2-mi pisut taamatut ittut ilaatinneqanngillat.

Aalajangersakkamut siunnersuutigineqartumut aamma ilaassanngilaq, pisunut angajoqqaap, angajoqqaatut oqartussaassuseqartup meeraq naalagaaffiup immikkoortuanut allanut eqqunngitsuliortumik nassarpagu (Danmarkimut Savalimmiunulluunniit)

Tamanna aalajangersakkap siunnersuutigineqartup oqaasertalerneqarnerani allassimavoq:

Imm. 2. inatsinik unioqqutitsilluni meeqqamik naalagaaffimmiit annissisoq aamma pineqaatissinneqartassasoq.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa danskit pillaasarnermut inatsisaanni aalajangersagaq assingusoo (§215, imm. 2) allatulaaq oqaasertalerneqarsimasoo, tassami inatsisinik unioqutitsilluni meeqqamik nunamit annissineq taassuma pinerluttuliorninngortippaa.

Imm. 2. Inatsisit unioqqullugit meeqqamik nunamiit annissisoq aamma taamatut pillarneqassaaq.

Inatsisinulliuna Ataatsimiititaliaq Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholdimii allakkiamik tigusaqarsimasoo, tassaniilu paasissutissiisoqarpoq danskit pillaasarnermut inatsisaanni aalajangersakkami ima allassimasoo “nunamiit annissisoq” ima paasineqassasoo “naalagaaffimmit annissisoq”, taamaalillunilu danskit pillaasarnermut inatsisaanni aalajangersakkap Kalaallilu Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip allanngutissaatut siunnersuutigineqartup akornanni assigiinneqartoq (naak oqaasertaliussat assigiinngikkaluartut). Soorlu Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsimmut allannguutissatut siunnersuutigineqartoq malillugu angajoqqaq meeqqamik inatsisinik unioqutitsisumik Danmarkimut nassataqartoq pineqaatissinneqarsinnaanngitsoq, taamatuttaaq danskit pillaasarnermut inatsisaat malillugu malillugu angajoqqaq meeqqamik inatsisinik unioqutitsisumik Kalaallit Nunaannut nassataqartoq pineqaatissinneqarsinnaanngilaq.

Pisunili taakkunani marlunni angajoqqaq qimanneqartoq meeqqamik utertitsiniarnermini eqqartuussivimmit ikiorneqarsinnaavoq: Tassami meeqqap najugaa pillugu aalajangiinerit isumaqatigiissutillu, tamanna naak meeraq naalagaaffeqatigiit iluanni allamut nassarneqarsimagaluarpalluunniit, pinngitsaaliissummik naammassitinneqarsinnaapput.

5. Eqqartuussisarneq pillugu inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsisip, Aappariilersarneq aappariigunnaartarnerlu pillugit inatsisip allanngortinneqarnera pillugu inatsisip kiisalu inatsisit assigiinngitsut allat Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarnerat pillugu Peqqussut.

Peqqussut taamaallaat aappariilersarneq aappariigunnaartarnerlu pillugit inatsisip Kalaallit Nunaannut atuuttortaata allanngortinneranik nassataqarpoq.

Inatsisip taassuma atuuttortaa malillugu eqqartuussutikkut (eqqartuussivimmi aalajangersaanikkut) imaluunniit Naalagaaffiup Sinniisuata akuersissuteqarneratigut aappariit averusersinnaapput avissinnaappulluunniit. Akuersissuteqarnikkulli averusersinnaanermut avissinnaanermullu piumasaqaataavoq, aappariit isumaqatigiillutik averusernissaq / avinnissaq kissaatigissagaat, averusernermullu /avinnermut tunngatillugu piumasaqaatit assigiinngitsut erseqqinnerusumik nassuiaatigineqartut pillugit isumaqatigiinnerat. Meeqqanut

angajoqqaatut oqartussaassutsip angajoqqaajusumit sorlermit tiguneqarnissaata isumaqatigiissutiginnissaa piunasaqaatit taakku ilagaat.

Angajoqqaatulliuna oqartussaassuseq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqarneranut peqqussutit siunnersuutigineqartup, averusernermi avinnermilu angajoqqaatut oqartussaassutsip angajoqqaajusumit sorlermit tiguneqarnissaa pillugu aalajangiisoqartariaqarunnaarnera nassatarisussaaga.

Tamatuma kingunerisaanik aappariilersarneq aappariigunnaartarnerlu pillugit inatsisip Kalaallit Nunaannut atuuttortaata allanngortinneqarnissaa siunnersuutigineqarpoq, taamaalilluni averusersinnaanermut avissinnaanermulluunniit angajoqqaatut oqartussaassuseq pillugu isumaqatigiinnissaa piunasaqaataajunnaarluni.

6. Inatsisiput Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai

Siunnersuut ilaqutariittut pisinnaatitaaffiit pillugit inatsisip, meeqqat pisinnaatitaaffiit nukittorsaataasumik, pingaarutilitsigut pisariaqarluinnartumik nutarterneqarnerannik nassataqartoq Inatsisiput Ataatsimiititaliamit ataatsimut isigalugu nuannaarutigineqarpoq, tamanna danskit sammisamat malittarisassaannut tunngatiinnarnagu aammattaarli maani Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit ineriartornerannut tunngatillugu: Inooqatigeeriatsit allanngorsimapput, angutit / ataatatut inissisimaneq allanngorsimavoq kiisalu meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit paasinnittaaseq allanngorsimavoq.

Angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsimmut peqqussummut tunngatillugu ajornartorsiutit marluk tikkuassallugit Inatsisiput Ataatsimiititaliap tunngavissaqarpoq:

A. Meeqqanik ilisimasalimmit siunnersorneqarnissamik, isumaqatigiinninnermi isumaqatigiissaarisitsiniarnermik il.il. neqerooruteqartarneq.

Angajoqqaatut oqartussaassuseqarneq, meeqqap najugaa imaluunniit meeqqamik najorteqarneq pillugu isumaqatigiinnitsoqartillugu eqqartuussivik aamma Naalagaaffiup Sinnissua angajoqqaanut meeqqanut meeqqanik paasisimalimmik siunnersuisoqarnissaa imaluunniit akerleriinnermi isumaqatigiissitsiniartoqarnissaanik neqerooruteqarsinnaapput, aamma meeqqanik paasisimasallit misissuinerannik il.il. aallartitsisinnaallutik.

Inatsisiput Ataatsimiititaliap maluginiarpaa peqqussummut missingiut tassuunakkut danskit aqqissuussaannit, pinngitsoorani meeqqanik ilisimasalinnit siunnersorneqarnissamik neqeroortussaataaffiusumit isumaqatigiinnitsoqarneraniluunniit isumaqatigiissaariniartussaataaffiusumit allaaneruvoq. Paasissutissiissutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni piginnaasatigut pisariaqartutigut amigaateqarnermik assigiinnigissut pissuteqartoq – allatut oqaatigalugu sammisanut taaneqartunut tunngatillugu inuit naammattumik piginnaasallit naammattumik amerlassuseqanngillat.

Tamanna pissutigalugu peqqussummut missingiut, angajoqqaap meeqqap najugaata najorteqarnissaq pillugu angajoqqaap aappaanik ataatsimiissuteqarnissamut qaaqqusinissamut qinnuteqarsinnaaneranut malittarisassartaqanngilaq, soorluttaaq angajoqqaatut oqartussaaneq, meeqqap najugaa, najorteqartarnerluunniit pillugit angajoqqaat ataatsimiigiaqquneqarnissaat pillugu meeqqap qinnuteqarsinnaaneranut malittarisassaqanngitsoq. Taamaalilluni taakkunuunatigut aamma peqqussummut missingiut danskit aqqissuussaannit allaaneruvoq.

Pisuni meeqqap angajoqqaavisa inooqatigiinnginneranni, meeqqap angajoqqaanut tamanut najorteqarnissaminut pisinnaatitaaffianut angajoqqaat eqiingaffiginninnerminnik attassisinnaanerit kiisalu najorteqarnek angajoqqaatullu oqartussaassuseqarnek il.il. pillugit suleqatigiissinnaanerit meeqqamut taassumalu atugarisaanut pingaarutulerujussuuvog. Ajoraluartumilli akulikippallaamik siumorneqartarpoq angajoqqaat akornanni misigissutsikkut ilungersunartorsiornerit tamatumunnga akornusiuttarneri. Qimannermi ajuallassimaanerit suleqatigiinniarnikkut ajornartorsiutit sakkortusitissinnaasarpaat. Suleqatigiinnermik pitsaasumik pilersitsiniarnermut attasiniarnermullu amerlasuut ikiorserneqartariaqartarput. Tamaanna angajoqqaanuinnaanngitsoq meeqqanullu aamma sakkortoorujussuarmik kingunerlutitsisinnaavoq.

Taamaammatt isumaqatigiinngittoqarnerani isumaqatigiissaariniartitsisinnaaneq angajoqqaatut akisussaaneermut inatsimmi imarisatut pingaarutulerujussuuartut, peqqussutikkullu qularnaarneqarsimasariaqaraluartutut Inatsisinut Ataatsimiititaliamit isigineqarpoq.

Piginnaasat pisariaqartitat nunatsinni pigineqartinnagit Naalagaaffiup Sinniisaata eqqartuussiviullu isumaqatigiissitsiniarnermik neqerooruteqarsinnaanissaannik pisussaaffilerneqarnissaat isumaqanngitsoq ataatsimiititaliap nassuerutigaa. Ataatsimiititaliilluna paasisimagaa Nuummi isumaqatigiisitsiniarnermut pikkorissaanerit / ilinniartitsinerit ukiuni arlaqalersuni neqeroorutaasimasut, taamaammallu isumaliutigineqarsinnaasog siunertalimmik iliuuseqarnikkut ukiut ikitsut ingerlaneranni nukissat pisariaqartinneqartut pilersinneqarsinnaasut.

Tamanna tunngavigalugu peqqussummut missingiummi §32, imm. 1-imi aalajangersakkap ima oqaasertalerneqarnissaa ataatsimiititaliap kissaatiginartippaa (assingusumilluunniit).

”Angajoqqaatut oqartussaaneq, meeqqap najugaa najorteqarnerluunniit pillugit isumaqatigiinngittoqartillugu eqqartuussivik Naalagaaffiullu Sinniisaa angajoqqaanut meeqqanut meeqqanillu paasisimasalinnut sapinngisag naapertorlugu siunnersuinissamik neqeroortussaapput.”

Taamatut oqaasertaliinerup isumaqatigiinngittoqarnerani eqqartuussiviup Naalagaaffiullu Sinniisaata, pisinnaaffimmikkut, isumaqatigiisitsiniarnermik (meeqqanillu paasisimasalittut siunnersuinermik) neqeroortussaaneerat isumannaartussaavaa. Tamatuma saniatigut taamatut oqaasertaliinerup, isumaqatigiisitsiniarnermik (meeqqanillu paasisimasalittut siunnersuinermik) nunap immikkoortuini tamani neqerooruteqartoqarsinnaanissaa siunertaralugu, piginnaasat pisariaqartinneqartut pigineqalernissaannut eqeersimaartumik siunertalimmillu suliniuteqartoqarnissaa qularnaassavaa.

Peqatigisaanillu angajoqqaatut oqartussaanermut inatsimmi §32, imm. 3-mi aalajangersakkap assinganik ikkussisoqartariaqarpoq, taanna malillugu imm. 1 malillugu eqqartuussivik Naalagaaffiullu Sinniisaa isumaqatigiinngittoqarnerani isumaqatigiisitsiniarnermik neqeroortariaqaratik, tamanna pisariaqanngippat siunertamulluunniit tulluanngippat.

Meeqqap qulinik ukioqalereersimasup angajoqqaatut oqartussaaneq, meeqqap najugaa najorteqartarnerlu pillugit ataatsimiinnissamut angajoqqaat qaaqquneqarnissaat pillugu naalagaaffimmi ingerlatsivimmuq qinnuteqarsinnaanera angajoqqaatut akisussaanermut inatsimmi § 35-ip aalajangersarpaa.

Aammattaaq pisuni najorteqartanngiffiusuni imaluunniit killeqarlunnartumik najorteqartoqartarfiusuni, angajoqqaat meeqqap najugaqarfigisaa najorteqartarneruq pillugu angajoqqaat aappaata ataatsimiinnissamut qaaqquneqarnissaa pillugu naalagaaffimmi ingerlatsivimmuq qinnuteqarsinnaavoq. Tamanna angajoqqaatut akisussaanermut inatsimmi § 19, imm. 4-p aalajangersarpaa.

Kisianni aalajangersakkat taakku marluk peqqussummut missingiummi ilanngunneqarsimanngillat, tamanna oqaatigineqartutut Kalaallit Nunaanni piginnaasanik pisariaqartinneqartunik naammattumik peqartoqannginneranik naliliisoqarsimaneranik pissuteqarpoq.

Meeqqap ulluinnarni marlunnik angajoqqaatqarnissaminut isumannaarunneqarnissaa eqqarsaatigalugu aalajangersakkat taakku marluk aamma Inatsisinut Ataatsimiititaliamit pingaaruteqartutut isigineqarput.

Taamaammat ataatsimiititaliaq, ukiut ikitsut ingerlaneranni piginnaasat pisariaqartinneqartut pilersinneqarnissaannut periarfissamut qulaani oqaatigineqartumut innersuussilluni, aalajangersakkat taakku peqqussummut missingiummut ilanngunneqarnissaannik kissaateqarpoq, tamarmik immikkoortumik nutaamik ikkussinikkut, taanna malillugu qinnuteqaat sapinngisaaq naapertorlugu akuerineqartussanngorlugu.

Tamanna piginnaasat pigineqartillugit periarfissiisoqarnissaaq qularnaarniarlugu peqatigisaanillu siunertalimmik iliuuseqarnikkut ukiut ikitsut ingerlaneranni nukissat pisariaqartinneqartut pilersinneqarnissaat qularnaarniarlugu.

Aalajangersakkat allatut ilanngunneqarsinnaapput, kisianni tamanna ministerip erseqqinnerusumik aalajangersaaneratigut atortuulersitsinikkut, soorlu § 38-mut tunngatillugu aamma taamak pisoqartoq.

B. Meeqqap najugaanik nunami sumiiffimmut allamut nuussineq.

Angajoqqaatut akisussaafeqarneruq pillugu inatsimmi § 3, imm. 1, angajoqqaat kattullutik meeqqamut angajoqqaatut oqartussaassuseqartut pillugit ima aalajangersaavoq:

Angajoqqaat angajoqqaatut oqartussaassusermik ataatsimoorussamik

tigumminippata pissutsit meeqqamut tunngasut pillugit pingaarutilimmik aalajangiinerit angajoqqaat akornanni isumaqatigiittoqarnissaa piunasaqaataavoq. Angajoqqaap meeqqap najugaqarfigisaata meeqqap ulluinnarni inuunerani pissutsit pingaaruteqarnerusut aalajangiiffigisinnaavai, najugaqarfiup nunami pineqartumi sumiinnissaa ilanngullugu.

Angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsimmi § 18, malillugu angajoqqaap nammineq meeqqalluunniit najugaqarfia nunami maani allamut nunamulluunniit allamut allanngortinniaruniuk tamanna pillugu angajoqqaajusup aappaanut nalunaaruteqassaaq nuunnissaq sioqqullugu kingusinnerpaamik sapaatit akunneri arfinillit qaangiutsinnagit.

Angajoqqaat angajoqqaatut oqartussaassusermik ataatsimoorullugu tigummisaqartut meeqqap kia najugaqarfianiissanersoq pillugu isumaqatigiinnigippata tamanna angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsimmi § 17, malillugu eqqartuussivimmit aalajangerneqassaaq. Meeqqap angajoqqaami aappaani nunami allami, naalagaaffeqatigiilluunniit immikkoortuani allami najugaqartumi (Danmarkimi Savalimmiuniluunniit) imaluunniit nunami allami, naalagaaffeqatigiilluunniit immikkoortuani allami najugaqarnissaminik kissaateqartumi najugaqarnissaa pillugu eqqartuussivik aalajangersinnaavoq.

Assersuutigalugu meeraq anaanamini najugaqarpat, anaanarlu meeraq nassarlugu nunap immikkoortuanut allamut nuunnissaminik kissaateqarpat – angajoqqaallu ataatsimut najugaqartuullutik – taava meeqqap angajoqqaami sorlermi najugaqarnissaa pillugu apeqqut ataataasup aalajangersartissinnaavaa. Meeqqalli anaanamini najugaqarnissaa pillugu akerleriittoqanngippat, taamaallaalli anaanaasup nunap immikkoortuani sumi najugaqarnissaa pillugu akerleriittoqarpat, tamanna pillugu eqqartuussivik isummersinnaanngilaq. Tassani angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsimmi § 3, imm. 1, aamma 2, atuupput, taakku malillugit angajoqqaap meeqqap najugaqarfigisaata meeqqap ulluinnarni inuunerani pissutsit pingaaruteqarnerusut aalajangiiffigisinnaavai, najugaqarfiup nunami pineqartumi sumiinnissaa ilanngullugu.

Peqqussummi § 3, imm. 1-ip § 17, imm. 1-illu assersuutigalugu imatut oqaasertalerneqarsinnaanerat Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaliutigisimavaa.

(§ 3, imm. 1). Angajoqqaat angajoqqaatut oqartussaassusermik ataatsimoorussamik tigumminippata pissutsit meeqqamut tunngasut pillugit pingaarutilimmik aalajangiinerit, tassani najugaqarfiup nunami pineqartumi sumiinnissaa ilanngullugu, angajoqqaat akornanni isumaqatigiittoqarnissaa

piumasaqaataavoq. Angajoqqaap meeqqap najugaqarfigisaata meeqqap ulluinnarni inuunerani pissutsit pingaaruteqarnerusut aalajangiiffigisinnaavai.

(§17, imm. 1). Angajoqqaat angajoqqaatut oqartussaassusermik ataatsimoorullugu tigummisaqarunik meeqqallu kia najugaqarfianiissanersoq isumaqatigiinngikkunik tamanna eqqartuussivimmit aalajangerneqassaaq. Meeqqap angajoqqaami aappaani nunami allami, Danmarkimi Savalimmiuniluunniit najugaqarnissaminik kissaateqarsimasumi kissaateqartumiluunniit, imaluunniit nunami sumiiffimmi allami najugaqarnissamik kissaateqartumi najugaqarnissaa pillugu eqqartuussivik aalajangersinnaavoq.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa danskit inatsisaannik peqqusummik taamaallaat Kalaallit Nunaanni pissutsit immikkut ittut tunngavigalugit sanioqutsisoqarsinnaasoq. Danmarkimulliuna naleqqiullugu nunami sumiiffimmi allami najugaqalernerme, angajoqqaap meeqqamut oqartussaasup aappaata meeqqamut akisussaaffimmik paarsinissaminut isumaginninnissaminullu kiisalu meeqqamut attaveqarnerminik attassisinnaanerminut periarfissaanut, Kalaallit Nunaanni nunap aggorneqarnerata attaveqatigiinnikkullu pissutsit nassatarisaannik, nalinginnaasumik annertoorujussuarmik sunniuteqartussaq.

Kalaallit Nunaanni illoqarfiit akornanni attaveqaataasunik aqqusineqanngilaq, taamaammallu illoqarfiit akornanni angalaneq timmisartukkut umiarsuakkulluunniit pisariaqarpoq. Angalanerme akit qaffasissupilorujussuupput. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq Paamiuniit Illoqqortoormiunut uterlugulu angalaneq (kommunip ataatsip iluani) 22.000 kr-it missaarlugit akeqarpoq, aallarnerme unnuinerit sisamat utertermilu unnuinerit sisamat qaavativit ilanngunneqassapput. Meeqqap assersuutigalugu Englandimi, Italiami Tyrkiamiluunniit najugaqartup aningaasat taamak amerlatigisut atorlugit angajoqqaani Danmarkimut arlaleriarluni tikeraarsinnaavaa. Kalaallit Nunaanni isertitat agguaqatigiisillugit Danmarkimut naleqqiullugu appasinnerunerungaatsiarneri tassunga ilanngunneqassaaq.

Assigiinngissutip taassuma sapinngisaq naapertorlugi isumaliutigineqarnissaa Inatsisinut Ataatsimiititaliamit kissaatigineqarpoq.

7. Inatsisinut Ataatsimiititaliap oqaaseqaatai allat

7.1. Meeqqat pillugit inatsimmi aalajangersakkat

Meeqqat pillugit inatsimmi § 2-p aalajangersarpaa, Angut meeqqamut arnamit katissimannngitsumit meerartaarineqartumut ataatatut isigineqassaaq, angutip arnallu marluullutik meeqqamik isumaginninissartik meeqqamullu akisussaasuunissartik allakkatigut uppersarsarpassuk. Aalajangersakkap taassuma Kalaallit Nunaannut atortuulersinnissaa

kissaatiginartinneqartoq siullermeerinninnermi partiimit ataatsimit arlalinnilluunniit tikkuarneqarsimavoq.

Ajornartorsiummut tassunga atatillugu Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa, § 37 tunngavigalugu apeqqummut nr. 111 /2014-imut akissuteqaammini taamanikkut Naalackersuisuusoq ima paasissutissiisimasoq:

Børneloven (Meeqqat pillugit inatsit) Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnikuunngilaq, taamaattoq Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold (Meeqqanut, Naligiissitaanermut, Akuunerulersitsinermut Isumaginninnermullu tunngasuni Naalackersuisoqarfiup) ilaqutariit pillugit inatsiseqarneq Kalaallit Nunaanni nutarterneqarneranut atatillugu inatsisip atuutilersinneqarnissaa piareersarpaa, taassumalu ataani anaanaaqatigiinnermut malitaarisassat ilanngullugit.

[...]

Suliap piaartumik naammassineqarnissaa piaarnerpaamik suliarineqarneqalersaarpoq, taamaattoq ilimagineqarpoq Inatsisartunut isummerfissatut aatsaat saqqummiunneqarsinnaasoq siusinnerpaamik Upernaakkut ataatsimiinnermi 2016-imi.

Peqatigisaanik Inatsisinut Ataatsimiititaliap maluginiarpaa, Siulittaasup Naalackersuisoqarfiata tusarniaanermut akissuteqaammini ilaqutariit pillugit inatsisip sinneranik malinnaasitsinerup sapinngisamik tuaviuunneqarnissaa Naalackersuisut sinnerlugit qinnutigisimagaa, ingammillu angajoqqaatut akisussaaneq pillugu inatsimmut attuumassuteqartup meeqqat pillugit inatsisip suli Kalaallit Nunaannut atortuulersinneqannginera Naalackersuisoqarfiup immikkut tikkuarsimagaa.

Ilaqutariit pillugit inatsisip sinnerinik piaartumik malinnaasitsinissamik Naalackersuisut kissaateqarnerannut Inatsisinut Ataatsimiititaliaq isumaqataavoq, taamatullu aamma meeqqat pillugit inatsisip atortuulersinneqarnissaata pingaartinneqarnissaanut. Inatsisinut Ataatsimiititaliap Naalackersuisut pingaartitsinermik taassuminnga aalajangiuisimanneqqullugit kaammattorpai taamatullu kissaateqarneq pillugu danskit naalackersuisui ilisimannittut tusarniaanermut akissuteqaammi paasissutissiisutigineqarnera ataatsimiititaliap iluarisimaarlugu maluginiarpaa.

7. 2 Pisinnaatitaaffitsigut inissisimaneq nutaaq pillugu paasisitsiniaanissamik pisariaqartitsineq

Inatsisinut Ataatsimiititaliap kaammattuutigaa sammisamut malittarisassat nutaat atuutsilersinneqarnerannut atatillugu, tamanna pillugu paasisitsiniaanikkut, quppersakkatigut allatulluunniit qaammarsaasoqarnissaanik pisariaqartitsisoqarsinnaanera eqiingaffigineqassasoq (tamanna aamma kalaallinut Danmarkimi ilinniartunut tunngatillugu).

7.3. Sulianik suliarinninnermi piffissaq atugaq

Angajoqqaatut oqartussaassuseq, meeqqap najugaa minnerunngitsumillu najorteqartarneq pillugit angajoqqaatut akisussaassuseqarnermut inatsimmi aalajangiinernut atatillugu piffissap atorpeqartup pingaaruteqarsinnaanera eqqaamassallugu tunngavissaqarpoq, tamanna meeqqap angajoqqaallu imminnut atassuteqarnerminnik attassiinnarnissaminnut periarfissaat eqqarsaatigalugu. Taamatuttaaq isumaqatigiissitsiniarnerup meeqqanillu ilisimasalitutt siunnersuuteqarnerup qanoq iluatsitsiginissaanut, pisumi qanoq siusitsigisukkut ikiuinerup pinera apeqqutaangaatsiarpoq.

Suliassat amerlassusaannut suliassanillu suliarinninnermi piffissamut atukkamut tunngatillugu najukkami eqqartuussiviit unammilligassaqarsimasut Inatsisinut Ataatsimiititaliamit naluneqanngilaq. Inunnik isumaginnittoqarfinnut tunngatillugu aamma taamatut. Taamaammat Inatsisinut Ataatsimiititaliaq kaammattuivoq, inatsisit malillugit aalajangiinerit isumaqatigiissitsiniarnerit meeqqanillu ilisimasalitutt siunnersuinerit meeqqap angajoqqaaminut marlunnut atassuteqarnerminik inooqateqarnerminillu attassiinnarnissaminut periarfissai eqqarsaatigalugit illersorneqarsinnaasoq sinnerlugu utaqqissunneqannginnissaat, nukissanik tunniussinikkut pingaarnersiuiinikkulu qularnaarneqassasoq.

7.4. Angajoqqaatut oqartussaassuseq pillugu isumaqatigiissuteqarnermi meeqqap ilanngutsinneqarsinnaaneranut periarfissaq.

Angajoqqaatut oqartussaaneq, meeqqap najugaa najorteqartarnermullu aalajangiinernut tunngatillugu meeqqap aallaavittut tusarneqarnissaa angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsisip isumannaarpaa. Ataatsimiititaliialliuna paasinnittaasia malillugu meeqqap ilanngutsinneqartussaataitanera angajoqqaatut oqartussaanerup allanngortinneqarnera pillugu aalajangiinernut tunngatillugu atuutinngitsoq (§ 11 aamma § 13 takukkit).

Inatsisinut Ataatsimiititaliap kissaatiginartissimagaluarppaa, meeqqap ilanngutsinneqartussaataitaneramik peqqussummi aalajangersakkap aamma angajoqqaatut oqartussaassutsip allanngortinneramik aalajangiinernut atuutsinneqarnissaa. Inatsisinulli Ataatsimiititaliap maluginiarpaa danskit inatsisaannik peqqussutikkut atortuulersitsinikkut taamaallaat Kalaallit Nunaanni pissutsinut immikkut ittunut tulluarsaataasumik allannguisoqarsinnaasoq. Inatsisinulli Ataatsimiititaliap naalagaaffimmi oqartussaasut kaammattorpai, angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsimmik nutarterinissamut pisinnaasumut atatillugu ajornartorsiummik taassuminnga eqqumanniffigeqqullugit.

7.5. Danskit Kalaallit Nunaannut atuuttunik inatsisaannik peqqussutikkut atortuulersitsinermi ajoqtit

Danskit Kalaallit Nunaannut atuuttunik inatsisaannik peqqussutikkut atortuulersitsinermi inatsimmut nassuiaatit kalaallisuunngortinneqartannginneri ajoqutaasoq Inatsisinut Ataatsimiititaliap paasivaa. Tamanna taakku nunami maani ingerlatsivinni aqutsisunit innuttaasunillu najoqqutassatut qanorlu paasinninnissamut tapiutitut atorpeqarsinnaanerinut assut nukillaarsaataavoq. Inatsimmut nassuiaatit kukkusumik tikkuussineri tassunga ilanngullugu (immikkoortunilu peqqussutip inatsimmit allaaneruffiani najoqqutassatut qanorlu paasinninnissamut tapiutitut atorsinnaannginneri).

Inatsimmut Kalaallit Nunaannut peqqussutikkut atuuttumut taarsiullugu danskit naalakkersuisui inatsimmik Kalaallit Nunaannuinaq atuuttussamut siunnersuummik saqqummiussisinnaapput (Danmarkimi sammisamut inatsisit atuuttut aallaavigalugit).

Taamaalillutik Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat tusarniarneqarnerannut atatillugu inatsimmut nassuiaatit kalaallisuunngortinneqarlutik. Tamatuma saaniatigut inatsimmut nassuiaatit atuuffissaminni kalaallisut ataqatigiissaagaaneq aallaavigisinnaallugu, taamaalillutitaaq inatsimmi aalajangersakkat qanoq nunami maani atorneqarnissaat pillugu paasinninnermut tapiutaallutik nalitunerungaartut.

Kiisalu danskit Kalaallit Nunaannut atuuttumik inatsisaannik atuutereersumik peqqussutikkut atortuulersitsinnermut naleqqiullugu Kalaallit Nunaannut inatsimmik immikkut ittumik akuersissuteqarnikkut danskit tamatumunnga aalajangersagaannik sanioqqutsinissamut periarfissaqarnerussaag (taamaalillunilu pisinnaatitaaffitsigut inissisimanermut tunngasumik kalaallit kissaatigisinnaasaannik naaperiaanissamut periarfissaq).

Inatsisinut Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut ajornartorsiummik taassuminnga eqqumaffiginequllugit kaammattorpai, tamannalu pillugu naalagaaffimmi oqartussanik oqaloqateqarnermik aallartisinissaannik.

8. Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Inatsisinut Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup allannguutissatut siunnersuut una saqqummiuppaa:

Inatsisinut Ataatsimiititaliap kaammattuutai ajornartorsiutillu isumaliutissiissummi immikkoortoq 6a-mi 6b-milu taaneqartut isumaliutigequllugit Naalagaaffimmi pisortanut Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat kaammattuinnissaannik, tamatumalu saniatigut ukuninnga akuersissuteqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut:

- (a) **Angajoqqaatut akisussaassuseqarneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarneranik peqqussut.**
- (b) **Angajoqqaatut oqartussaannermt aalajangiinernik il.il. nunat tamalaat akornanni naammassinninneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaanni atuutilersinneqarneranik peqqussut.**
- (c) **Kalaallit Nunaannut oqartussaassutsimut inatsisip, Aappariilersarnerup inatsisitigut sunniutai pillugit inatsisip, Kalaallit Nunaanni eqqartuussisarnermi inatsisip aamma Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsisip allanngortinneqarnerinik inatsisip Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarneranik inatsit.**

(d) Eqqartuussisarnermi inatsisip allanngortinneqarneranik inatsisip, aappariilersarneq aappariigunnaartarnerlu pillugit inatsisip allanngortinneqarneranik inatsisip kiisalu inatsisit assigiinngitsut allat Kalaallit Nunaannut atuutilersinneqarnerannik peqqussut.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap taamatut oqaqaaseqarluni siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Laura Tàunâjik,
Siulittaasoq
Siumut

Justus Hansen
Demokraatit

Ineqi Kielsen
Siumut

Aaja Chemnitz Larsen
Inuit Ataqtigiit

Iddimangiiu Bianco
Inuit Ataqtigiit

ILANNGUSSAT:

1. Haagimi isumaqatigiissut 1980-imeersoq danskisuunngugaq
2. Europarådip isumaqatigiissutaa 1980-imeersoq danskisuunngugaq
3. Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forholdimit allakkiaq